30/01/2019

Οι Τρεις Ιεράρχες

/ Γνώμες

Γράφει η Ιωάννα Παπαναγιώτου, Νηπιαγωγός Νηπιαγωγείου Αμπελακίων Τρικάλων.

(Εκφωνήθηκε στον εσπερινό της εορτής των Τριών Ιεραρχών

στον Ιερό Ναό Παναγίας Φανερωμένης Τρικάλων την 29^{ην}Ιανουαρίου 2019)

Σεβασμιώτατε,

Σεβαστοί πατέρες,

Κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι των πολιτικών, στρατιωτικών και δικαστικών αρχών,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Κυρίες και κύριοι,

«Άνδρας σοφούς, επιστήμονας και συνετούς», τιμά η Εκκλησία μας στην εόρτια

σύναξη της 30ής Ιανουαρίου. Βασίλειος «ο ένδοξος νους», Γρηγόριος ο Θεολόγος «η θεία φωνή», και Ιωάννης ο Χρυσόστομος, «**ύψος ταπεινοφροσύνης**». Τρείς ζωντανές και κορυφαίες παρουσίες στον πνευματικό χώρο της οικουμενικής Ορθοδοξία

Το 1841, οι πρόγονοί μας καθιέρωσαν την κοινή εορτή των Τριών Ιεραρχών, ως ημέρα των Ελληνικών Γραμμάτων και της Παιδείας, τιμώντας έτσι την Αγιοσύνη των Τριών Πατέρων της Εκκλησίας και Συγγραφέων, την ιεραποστολική τους δράση, την ευρυμάθεια τους, το ανεπανάληπτο δογματικό έργο και την οικουμενικότητα που πηγάζει από τη ζωή τους. Αυτό το τελευταίο, φαίνεται ξεκάθαρα από το γεγονός, πως έντυσαν, όπου αυτό ήταν απαραίτητο, με το ένδυμα της ελληνικής φιλοσοφίας, τη χριστιανική εξ' αποκαλύψεως γνώση του Θεού, την έκαναν κατανοητή στους ανθρώπους και προσέφεραν τη θεογνωσία που την αναζητούσαν επειγόντως οι άνθρωποι της εποχής τους. Έτσι , πέτυχαν τον συγκερασμό-συνδυασμό της αρχαίας ελληνικής Γραμματείας και φιλοσοφίας, με τη χριστιανική πίστη, η οποία με τη σειρά της διαλέγεται με τον κόσμο, με την οικουμένη , με όλους τους ανθρώπους.

Υπήρξαν σοφοί διδάσκαλοι, γνώστες του θείου λόγου και των ανθρωπίνων πραγμάτων, εραστές της σοφίας, αλλά και παιδευτές του βίου και της σωστής διδαχής, που μεταμορφώνει τον κόσμο και ολοκληρώνει τον άνθρωπο. Αρχέτυπα του λόγου και της ζωής.

Σωστή παιδεία είναι αυτή, που ούτε τα της κοσμικής σοφίας αγνοεί, ούτε τα της «θεογνωσίας νάματα» παραβλέπει.

Ο Μέγας Βασίλειος γεννήθηκε το 329 μ. Χ. στην Νεοκαισάρεια του Πόντου. Ο Βασίλειος, έχοντας τα χαρίσματα της ευστροφίας και της μνήμης, κατακτά σχεδόν όλες τις επιστήμες της εποχής του! Μα το σπουδαιότερο; Κατακτά την θεία θεωρία του Ευαγγελίου, που την κάνει αμέσως πράξη με την αυστηρή ασκητική ζωή του.

Με τους ορθοδόξους λόγους που συνέγραψε, κατακεραύνωσε τα φρονήματα των κακοδόξων. Αγωνίστηκε, ακόμη, κατά της ηθικής σήψης και επέφερε σοφές μεταρρυθμίσεις στον μοναχισμό. Διετέλεσε άριστος ποιμένας, κτίζοντας την περίφημη «Βασιλειάδα», συγκρότημα με ευαγή ιδρύματα και φιλοξένησε χιλιάδες πάσχοντες, ανεξαρτήτως φρονημάτων, ιδεών, φυλής, φύλου και καταγωγής. Στα σαράντα εννέα του χρόνια, ο Μέγας Βασίλειος, εξαιτίας της ασθενικής του κράσης, εγκαταλείπει τον φθαρτό αυτόν κόσμο, αφήνοντας όμως στην ανθρωπότητα ένα τεράστιο πνευματικό έργο.

Ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, γεννήθηκε το 329 μ. Χ. στην Αριανζό της Καππαδοκίας. Μαθαίνει τα πρώτα γράμματα κοντά σε περίφημους δασκάλους της πατρίδας του και μετά, στα Πανεπιστήμια της Αθήνας, όπου ξαναβρίσκει, ως συμφοιτητή πλέον, τον Μέγα Βασίλειο. Όταν επιστρέφει, ο πατέρας του, επίσκοπος Ναζιανζού, τον χειροτονεί πρεσβύτερο, αλλά αυτός προτιμά την ησυχία του αναχωρητηρίου στον Πόντο, κοντά στον φίλο του Βασίλειο, για περισσότερη άσκηση και πνευματική ζωή.

Μετά από πολλές θλίψεις και αγώνες, η θεία Πρόνοια τον φέρνει στην Κωνσταντινούπολη, όπου υπερασπίζεται με καταπληκτικό τρόπο την Ορθοδοξία και κτυπά καίρια τους οπαδούς του Αρείου που είχαν πλημμυρίσει τη Βασιλεύουσα και αναδεικνύεται Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως .

Ο Χρυσόστομος ήταν ένα ευφυέστατο μυαλό και σπούδασε πολλές επιστήμες στη Αντιόχεια και στην Αθήνα. Όταν αποπεράτωσε τις σπουδές του, αποσύρθηκε στην έρημο, όπου ασκήτευσε προσευχόμενος και μελετώντας τις Γραφές. Στην Αντιόχεια χειροτονήθηκε διάκονος και έπειτα πρεσβύτερος. Στις 15 Δεκεμβρίου του 397 μ. Χ. Βασιλιάς και κλήρος τον έχρισαν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος υπήρξε αυστηρός ελεγκτής κάθε παρανομίας και κακίας και δεινός ερμηνευτής της Αγίας Γραφής, όπως φαίνεται από τα πολλά του συγγράμματά.

Η ζωή και το έργο τους αποτελεί έναν Ύμνο Δοξαστικό στο Θεό. Ό,τι έπραξαν δεν το έκαναν για δική τους προβολή. «Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν», ήταν τα τελευταία λόγια του Χρυσοστόμου, καθώς βάδιζε το δρόμο της εξορίας. Η φιλομάθεια, η μελέτη και οι επιδόσεις στις σπουδές τους ήταν τα γνωρίσματα των Τριών Ιεραρχών τον καιρό που ήσαν φοιτητές. Για το Βασίλειο έλεγαν πως, όντας ακόμη σπουδαστής, γνώριζε περισσότερα από τους καθηγητές του, ενώ στο Γρηγόριο προτάθηκε έδρα καθηγητού στην Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών, στην οποία δίδαξε για ένα χρόνο. Αλλά και τον Χρυσόστομο, ο δάσκαλος του Λιβάνιος, τον προόριζε για διάδοχο του στη Ρητορική Σχολή.

Γνώρισμα της εκκλησιαστικής ποιμαντικής διακονίας των τριών Ιεραρχών, είναι η πλούσια φιλανθρωπική και κοινωνική τους δράση, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στα πολλά φιλανθρωπικά ιδρύματα και στην περίθαλψη των θυμάτων της κοινωνικής αδικίας, αλλά εκτείνεται και στους αγώνες τους για τη διάδοση των κοινωνικών αρετών: της αδελφότητας, της δικαιοσύνης και της ισοτιμίας. Σε επίπεδο διδασκαλίας, οι τρεις Πατέρες πέτυχαν να θεμελιώσουν και να πραγματοποιήσουν τη σύνθεση Ελληνισμού και Χριστιανισμού.

Συμφωνία έργων και λόγων, σοφίας και αρετής, διακρίνει το παιδαγωγικό ήθος των Τριών Ιεραρχών. Δεν αγνόησαν την πλούσια ελληνική παιδαγωγική παράδοση και την αξία της μόρφωσης, στηρίχτηκαν εκεί και προχώρησαν ακόμη παραπέρα. Οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι με τη βοήθεια της λογικής μπόρεσαν να ξεχωρίσουν τον άνθρωπο από τα άλλα δημιουργήματα του Θεού, συνέλαβαν την ιδέα του καλού καγαθού πολίτη και επεδίωξαν την τελείωση και την καλλιέργεια του νου, της διάνοιας του ανθρώπου. Ο Χριστιανισμός όμως, έθεσε το νου κάτω από την αρετή της αγάπης.

Ως επιδίωξη της αγωγής, θεωρεί ο Μέγας Βασίλειος την πνευματική πρόοδο του ανθρώπου και την απόκτηση των τεσσάρων βασικών αρετών: της σοφίας, της σωφροσύνης, της ανδρείας και της δικαιοσύνης. Επίσης αναφέρει, ότι πρωτίστως , πρέπει να φροντίζουμε για την επιμέλεια και τη κάθαρση της ψυχής. Αυτή είναι, λέει, η αληθινή παιδεία. Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, τονίζει ότι πρέπει να «φυτευθούν» στο αναπτυσσόμενο παιδί οι ιδιότητες του Θεού, δηλαδή η αγαθότης, το αόργητον, το ευεργετικόν, το φιλοσοφικόν, ώστε να διαπλασθεί σε τέλειο χριστιανό.

Οι μεγάλοι αυτοί πατέρες ,δεν καλλιέργησαν μόνο το πνεύμα, αλλά και την αρετή. Στα ιερά συναξάρια τους, αναφέρονται η καλλιέργεια και η βίωση των αρετών, στην καθημερινή ζωή. Παροιμιώδης υπήρξε, για παράδειγμα, η ακτημοσύνη του Βασιλείου, η γλυκύτητα και η ευγένεια του χαρακτήρα του Γρηγορίου και η αγάπη προς τους φτωχούς του Χρυσοστόμου. Τα γνήσια ανθρώπινα πρότυπα, που σκιαγραφούσαν στα συγγράμματά τους, μιμούνταν πρώτοι αυτοί. Οι τρεις αυτοί μεγάλοι «Φωστήρες της Τρισηλίου Θεότητος», πρέπει να είναι φωτεινά ορόσημα και πνευματικοί δείκτες, τόσο όλων των παραγόντων της Παιδείας, όσο και όλων των σκεπτόμενων ανθρώπων. Ο πνευματικός αποπροσανατολισμός και η πολιτιστική πενία, επιβάλλουν να στραφούμε στις καθάριες πνευματικές πηγές, να ενστερνιστούμε τις διαχρονικές ιδέες τους, όπως αυτές καλλιεργήθηκαν από την παράδοσή μας, ώστε να μπορέσουμε να βγούμε από το πνευματικό τέλμα που μας εγκλώβισε η ενασχόληση μόνο με την τεχνολογία ,σε βάρος του πνευματικού πολιτισμού.